

Heponeva esiselvitys

Sisällys

1.	Heponevan turvetuotantoalue	3
1.1.	Taustatiedot.....	3
1.2.	Sijainti.....	3
1.3.	Valuma-alue	5
1.4.	Maankäytön nykytila	7
2.	Ennakkosuunnitelma.....	7
2.1.	Tarkoitus.....	7
2.2.	Alueen erityispiirteet.....	8
2.3.	Maastotyöt.....	8
2.4.	Mallinnukset.....	8
2.5.	Arvio ennallistamisen onnistumisesta ja vaikutuksista	10
3.	Kustannukset.....	10
4.	Rahoitus	10
5.	Tarvittavat viranomaislausunnot ja luvat.....	11
6.	Lisätietoja	11

Keski-Suomen ELY-keskus
NEVALA-hanke
Helmikuu 2025

Suunnittelija: Tommi Mäkinen

1. Heponevan turvetuotantoalue

1.1. Taustatiedot

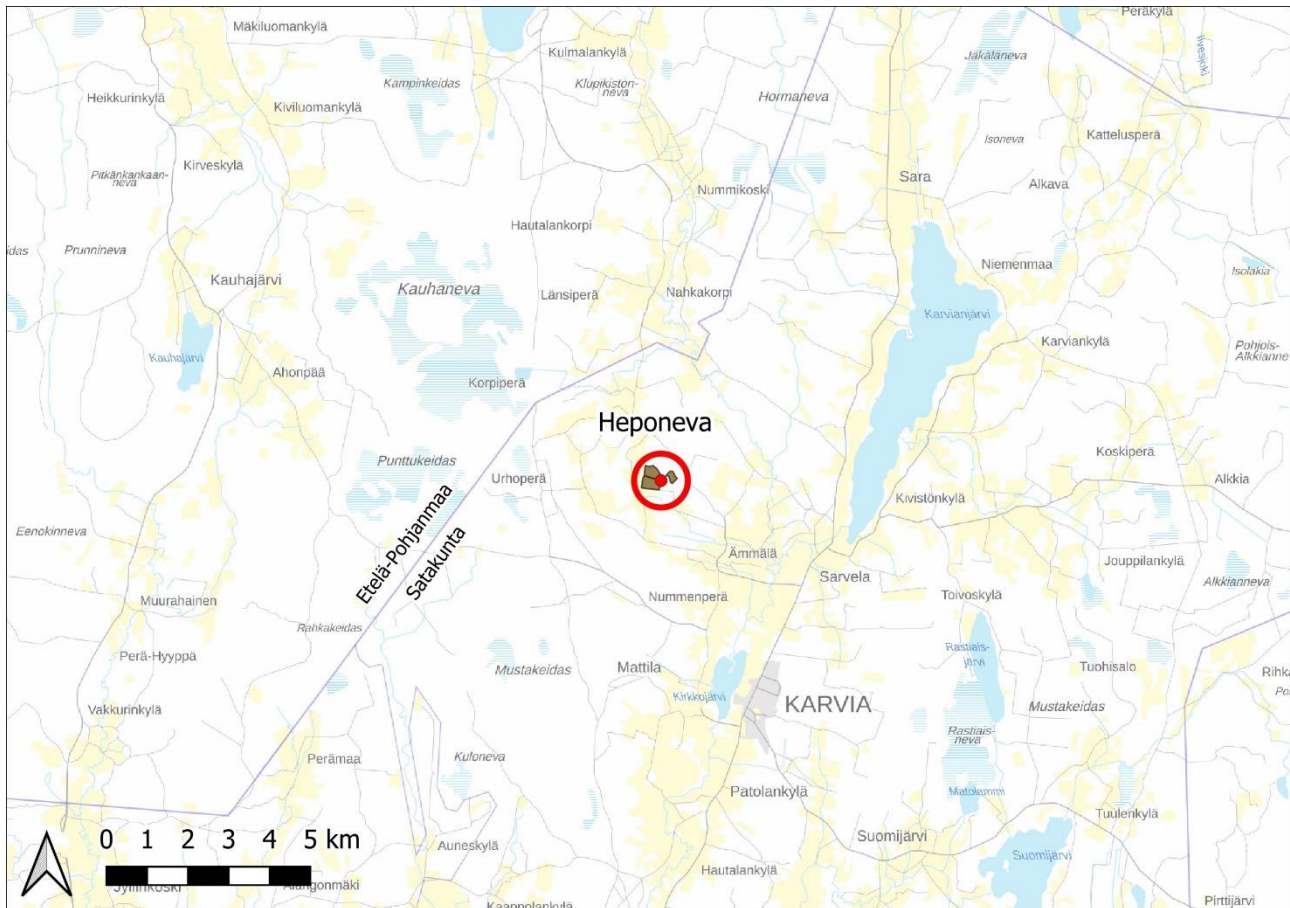
Tässä esiselvityksessä tarkastellaan Heponevan turvetuotantoalueen tuotannosta poistuneen lohkon jälkikäyttömahdollisuuksia, erityisesti ennallistamisen näkökulmasta. Tavoitteena on tutkia vaihtoehtoja, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta, tehostavat vesiensuojelua, vähentävät kasvihuonepäästöjä ja lisäävät virkistyskäytön mahdollisuuksia.

Heponevan turvetuotantoalue on saanut toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan 16.2.2018. Tuotantoalueen pinta-ala auma-alueineen on noin 29 hehtaaria. Heponevan tuotantoalue koostuu kolmesta lohkoista, joista lohko 1 on poistunut tuotannosta vuonna 2024. Muilla lohkoilla tuotantoa on tarkoitus vielä jatkaa. Heponevan turvetuotantoalueella on ollut osalla alueesta tuotantoa vuodesta 2004 alkaen.

Turvetuotantoalue sijoittuu kokonaisuudessaan neljälle eri kiinteistölle. Kiinteistöt ovat yksityisten maanomistajien omistuksessa. Turvetuotannosta poistunut alue sijaitsee kokonaisuudessaan yhdellä kiinteistöllä. Tuotannosta poistuneen lohkon pinta-ala on noin 10 hehtaaria.

1.2. Sijainti

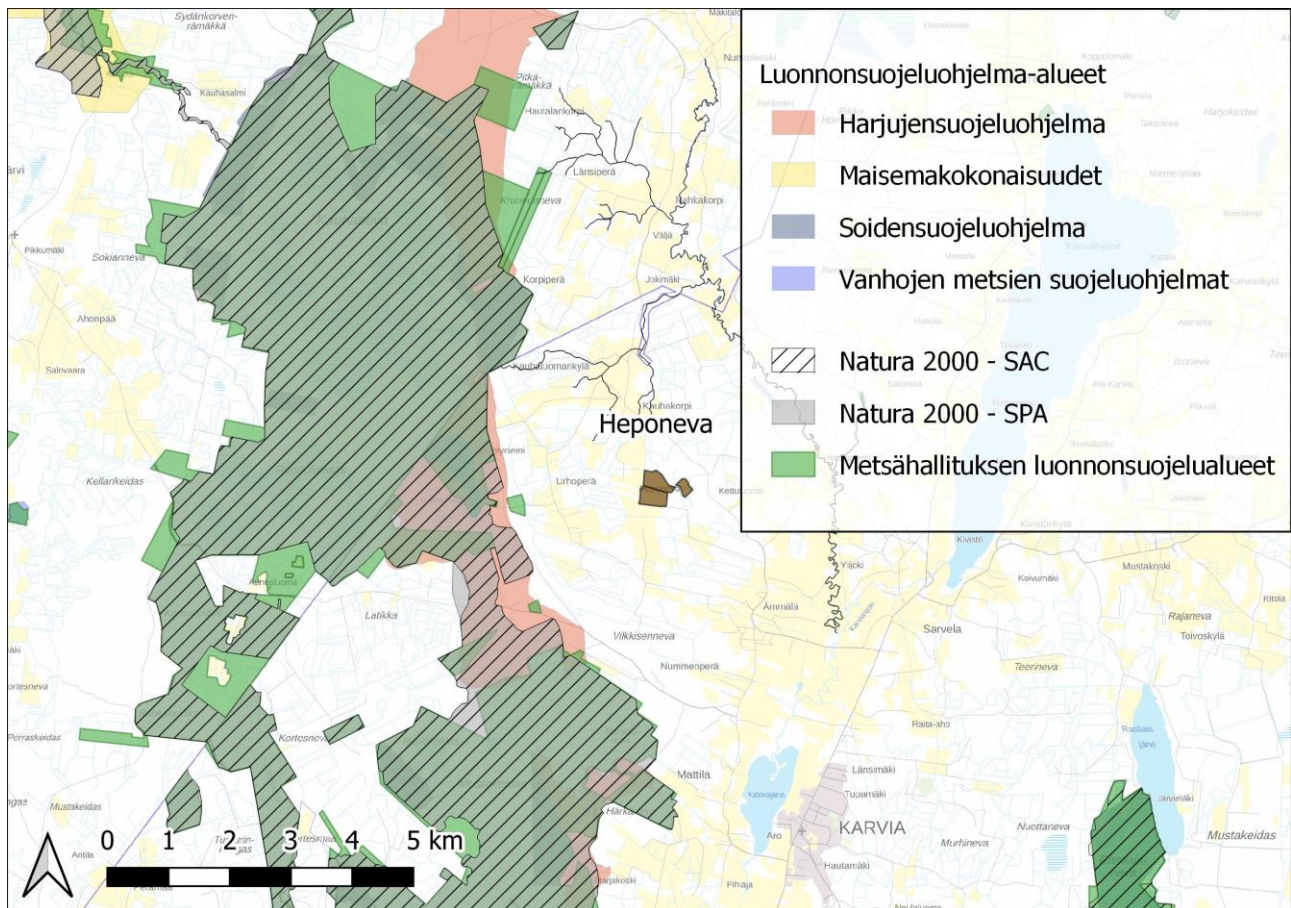
Heponevan turvetuotantoalue sijaitsee Karviassa, Karvianjoen päävesistöalueella (36). Turvetuotantoalue on noin 5 kilometrin päässä kunnan keskustasta. Etäisyyttä lähimpään asutukseen on alle 1 kilometri. Alueella on voimassa Satakunnan maakuntakaava, mutta alueelle ei kohdistu maakunnallisia käyttötarpeita. Alueella ei ole voimassa yleis- eikä asemakaavaa.

Kartta 1: Heponevan sijaintikartta.

Turvetuotantoalueen lähiympäristö on metsää ja peltoa. Tuotantoalueen länsipuolella, noin 2 km etäisyydellä, sijaitsee Kauhaneva-Pohjankankaan Natura 2000 -alue (FI0800002; FI0800003, SCI ja SPA), josta suurin osa on kansallispuistoa. Kohteella on tehty havaintoja maakotkista mm. maastokäynnin yhteydessä.

Tuotantoalueen lähietäisyydellä ei ole pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue on noin 1,8 kilometrin etäisyydellä oleva Pohjankangas–Elliharjun pohjavesialue. Paikkatietotarkastelun ja maastokäynnin perusteella turvetuotannosta poistuneella alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei havaittu metsälakikohteita, muinaisjäännöksiä tai sulfaattimaita, jotka vaikuttaisivat jatkokäyttöön.

Kartta 2: Suojelualueet Heponevan turvetuotantoalueen läheisyydessä.

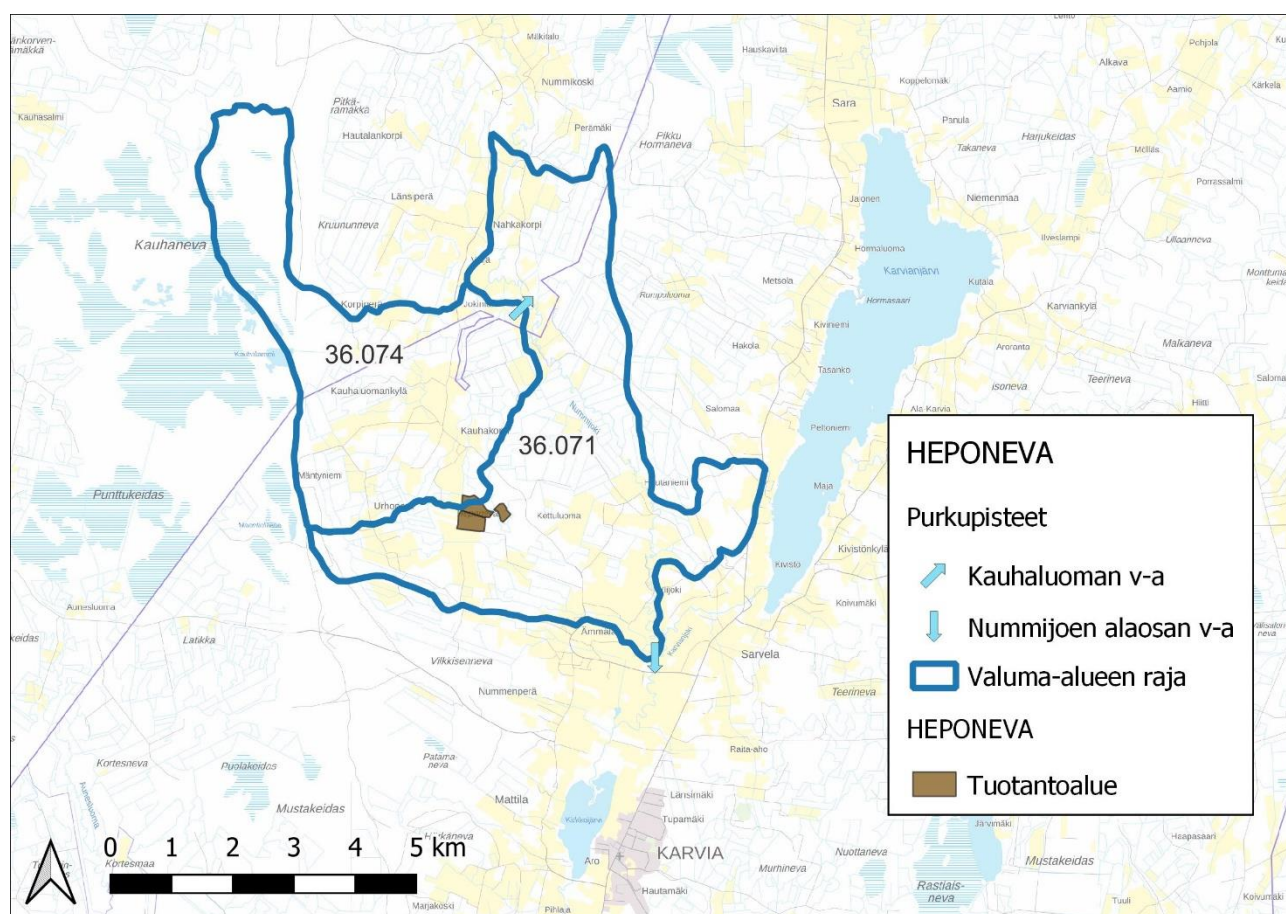
1.3. Valuma-alue

Karvianjoen vesistöalue (36) voidaan jakaa osavaluma-alueisiin, jolloin Heponevan turvetuotantoalue sijoittuu 3. jakovaiheen Nummijoen alaosaan (36.071) ja Kauhaluoman (36.074) valuma-alueille. Turvetuotannon kuivatusvedet johdetaan Kauhaluoman valuma-alueelle, jonka pinta-ala on n. 16,36 km². Heponevan tuotantopinta-ala on noin 1,79 % Kauhaluoman valuma-alueesta.

Heponevan kuivatusvedet johdetaan alueen luoteiskulmassa sijaitsevan pintavalutus kentän kautta Nummijokeen seuraavaa reittiä: Hormanoja–Kauhaluoma–Nummijoki. Yhtymäkohta Nummijokeen sijaitsee 3–4 kilometrin päässä tuotantoalueesta. Turvetuotantoalueen pinta-ala on noin 0,2 % Nummijoen valuma-alueen (36.07) kokonaispinta-alasta. Nummijoesta kuivatusvedet virtaavat Kirkkojärveen ja siitä Karvianjokeen.

Nummijoki kuuluu Natura 2000 -alueeseen Karvian luomat (FI0200091, SCI). Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027 mukaan Nummijoen ekologinen tila on tyydyttävä, Kirkkojärven ekologinen tila on välttävä ja Karvianjoen yläosan tila on tyydyttävä.

Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa kyseisissä vesimuodostumissa hyvä ekologinen tila viimeistään vuoteen 2027 mennessä.

Kartta 3: Valuma-alueet Heponevan alueella. Kuvassa käytetty 3-tason valuma-aluejakoa.

havaintoja sekä mittauksia, ja näiden avulla on suoritettu simulointi sekä alustava suunnitelma SCALGOlive -suunnitteluohjelmistolla.

Ennakkosuunnitelmaa voi hyödyntää kosteikko/ennallistamishankkeen suunnittelussa. Ennakkosuunnitelma antaa hyvät taustatiedot alueesta ja jälkikäytön vaihtoehtoista maanomistajan toiveet huomioiden. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä alueelle suositellaan tarkemman suunnitelman teettämistä, jotta esimerkiksi patorakenteet osataan mitoittaa oikein.

2.2. Alueen erityispiirteet

Alueen erityispiirteet on tarkastettu [Vesistökuunnostajan karttapalvelun](#) avulla 11.11.2024. Karttapalvelun aineistot ovat Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Maanmittauslaitoksen (MML), Maaseutuviraston (MAVI), Metsähallituksen, Metsäkeskuksen, Museoviraston, Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) ja ESRI:n avoimia aineistoja.

- Alueella on suojelualueita tai muita luontoarvoja: Ei
- Alue sijaitsee pohjavesialueella: Ei
- Alueella on happamia sulfaattimaita: Ei
- Alueella on muinaismuistomerkkejä ja/tai -alueita: Ei
- Alueella on toiminnassa olevia perkausyhtiöitä: Ei (tarkastettu 11.11.2024 [ELY-keskuksen karttapalvelu ojitussyhteisöistä](#))

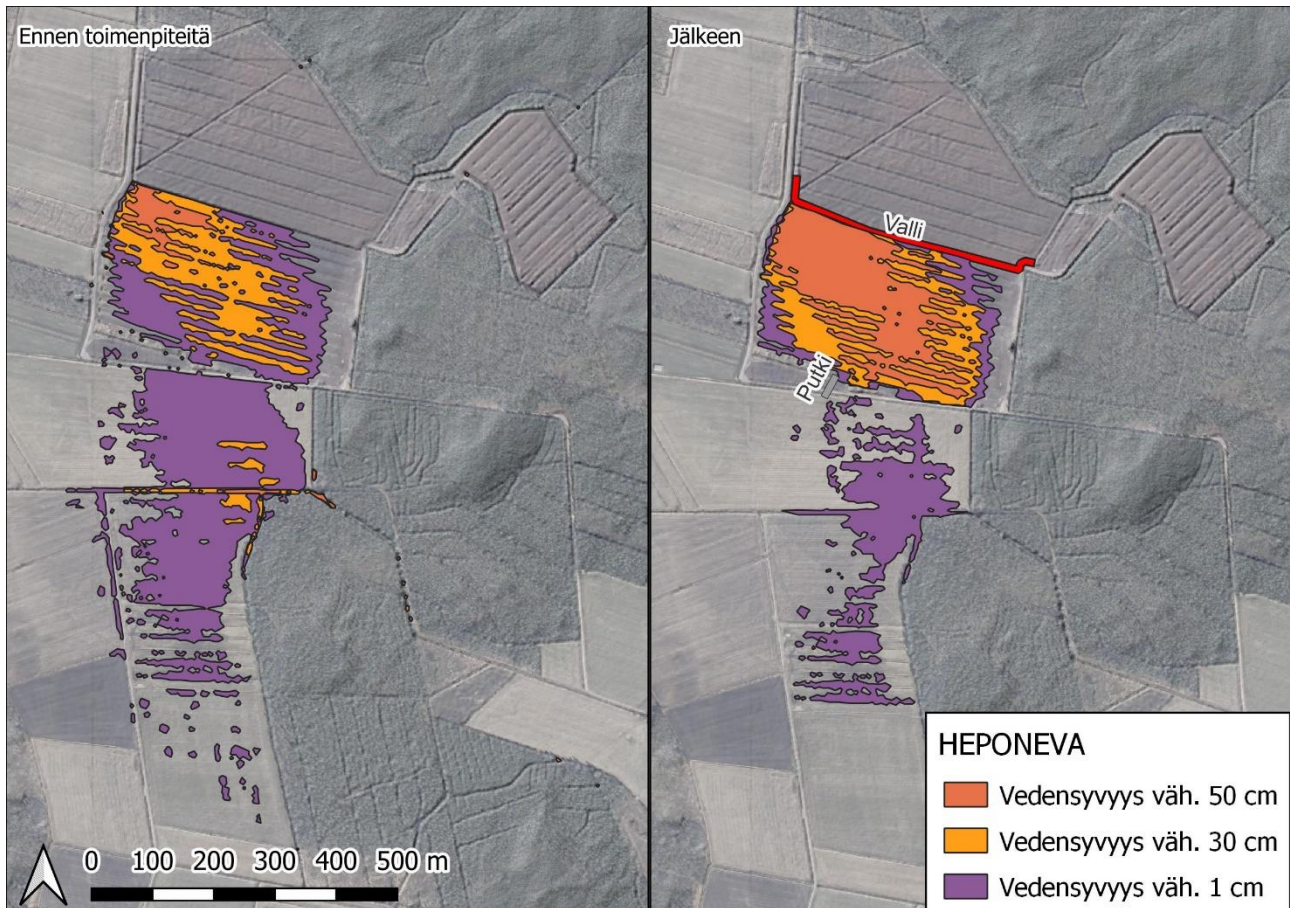
2.3. Maastotyöt

Kohteella käytiin turvetuotannon lopputarkastuksen yhteydessä 15.10.2024 yhdessä ELY-keskuksen ylitarkastajan sekä maanomistajan kanssa. Tarkastuksen yhteydessä ei suoritettu tarkempia mittauksia, koska alue oli hyvin vettynyt. Erillistä mittauskäyntiä ei kohteen ominaispiirteiden johdosta todettu tarpeelliseksi esiselvityksen toteuttamiseksi.

2.4. Mallinnukset

Mallinnuksissa käytettiin hyödyksi kuukauden sadesumman keskiarvoa alueella. Keskiarvo sadesummalle laskettiin aikaväliltä 2010–2024 käyttäen ilmatieteenlaitoksen tilastoja. Keskiarvoksi sadesummalle muodostui 55 millimetriä kuukaudessa.

Maastokäynnin ja ilmakuvien perusteella kohteella on etenkin keväällä ja syksyllä sateiden ylläpitämä kosteikkoalue, joka saattaa kuivalla kesäkaudella kuitenkin imeytyä turvekerrokseen täysin. Kosteikon mallintamisessa on pyritty löytämään keino lisätä tulovirtaamia, jolloin kosteikkoon saatava vesimassa olisi mahdollisimman suuri. Suuremmalla vesimassalla kosteikon täydellinen kuivuminen voidaan ehkäistä.

Kuva 1: Vesipinnat ja -syvyys ennen ja jälkeen toimenpiteiden vesipinnan noustessa 20 cm.

Alue on luontaisesti vettynyt, ja etenkin kevät- sekä syyskausina omaa kattavan vesipinta-alan. Kesän kuivina jaksoina vesipinta saattaa kuitenkin päästä kuivumaan täysin.

Kosteikon säilymistä voidaan merkittävästi vahvistaa ohjaamalla eteläpuoliselta peltoalalta vesiä alueelle. Mallinnuksen perusteella alueen vesimassa voidaan kaksinkertaistaa yhdellä ojarummulla. Alueen pohjoisreunaan tulee tässä tapauksessa tehdä rajaava valli, joka estää kosteikon leviämisen pohjoiselle lohkolle.

Mallinnuksissa käytettiin ohjearvona 20 cm vedenpinnan nostoa kosteikon luomiseksi.

Suositeltava toimenpide ennen vettämistä on myös alueen kasvittaminen. Tämä voidaan tehdä kuivan kauden aikana ennen vedenpinnan nostamista. Kasvittamisella ehkäistään mahdollisia eroosiohaittoja.

2.5. Arvio ennallistamisen onnistumisesta ja vaikutuksista

Ehdotuksen mukaisella peltoalueen vesien johtamisella voidaan vähentää eteläpuolisen peltoalan vettymishaittoja merkittävästi. Toteutuessaan kosteikon vesistöä parantava vaikutus yltää kahden eri valuma-alueen alueelle suoraan.

3. Kustannukset

Tässä esitetty kustannusarvio on karkea taulukkoarvio ja todelliset kustannukset tarkentuvat lopullisen suunnitelman sisältämien tarkempien toimenpiteiden sekä toteutettavan kosteikkokokonaisuuden pohjalta.

Tämän esiselvityksen ehdottamilla toimenpiteillä hankkeen toteutuskustannus olisi arviolta 10 000–20 000 €. Tämän lisäksi tarkemman toteutussuunnitelman kustannus on arviolta 2 000–5 000 €. Jolloin kokonaiskustannus hankkeelle olisi 12 000–25 000 €.

Mikäli kosteikon alue lisäksi kasvitetaan ennen vedenpinnan nostamista, on kustannukset hiukan suuremmat, noin 400–500 € hehtaaria kohden, eli koko toimenpidealueelle yhteensä 4 000–5 000 €.

Tarkemman suunnitelman on hyvä sisältää seuraavat tiedot:

- Kosteikon toteuttamistapa
- Kosteikon mitoitustiedot
- Selvitys kosteikon vaikutusalueesta ja padotuskorkeuksista
- Kosteikon perustamiseksi tarvittavat patorakenteet ja patolaitteet sekä selvitys kosteikon rakenteesta
- Mahdolliset tien tai muun olemassa olevan infrastruktuurin suojaamiseksi toteutettavat rakenneratkaisut (tarvittaessa)
- Putket, kaapelit, kunnallistekniikka ja sähkölinjat
- Puuston ja kasvillisuuden käsittely toteutuksen aikana kosteikon lähiympäristössä

4. Rahoitus

Koska viereisillä palstoilla on aktiivista turvetuotantoa, ei toteutukseen todennäköisesti voida myöntää JTF-rahoitusta ennen koko alueen turvetuotannon loppumista.

Kosteikko tulee todennäköisesti toimimaan linnustolle hyvänä elinympäristönä, ja näin ollen Heponevan kosteikko voi sopia esimerkiksi Suomen riistakeskuksen SOTKA-kosteikot –hankkeen kohteeksi.

5. Tarvittavat viranomaislausunnot ja luvat

Tarvetta vesilain mukaiseen lupaan tai ojitusilmoitukseen tulee kysyä Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, kun tarkemmat toimenpiteet ja rakenteet on suunniteltu. Tarkemman suunnitelman pohjalta lupatarvetta voidaan arvioida paremmin, kun tarkemmat vaikutukset on selvitettävissä.

6. Lisätietoja

Aro, Lasse, et al. *"Turvetuotannosta poistuvien alueiden jatkokäytön vaihtoehdot Suomessa sekä arvio niiden ympäristö- ja talousvaikutuksista."* (2023) Luonnonvarakeskuksen julkaisuja.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554275>

Suomen riistakeskuksen SOTKA-kosteikot -hankkeen verkkosivu. <https://kosteikko.fi/>

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF. Ympäristöministeriö, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Suomen ympäristökeskus.
<https://www.rahatpintaan.fi/rahoitus/oikeudenmukaisen-siirtymän-rahasto-jtf/>

Suonpohjasta metsäksi -opas. 2019. Metsäkeskus.
<https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/suonpohjasta-metsaksi-opas.pdf>

Turvetuotantoalueiden jatkokäyttömuodot – kustannukset ja tuet. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. https://www.ely-keskus.fi/documents/47085994/0/Kustannukset_ja_tuet_2023-08-15.pdf/f16dbc41-15c6-940d-ccc9-aa667b029131?t=1694668281449